

DIŞ TİCARET, TİCARET, ESNAF ve KOOPERATİFLERE İLİŞKİN GEÇİCİ İDARİ VERİLER

DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİNDE UYGULANAN SİSTEMLER

Tüm dünyada dış ticaret istatistikleri iki ana kategoride yayımlanmaktadır: “Genel Ticaret Sistemi (GTS)” ve “Özel Ticaret Sistemi (ÖTS)”. Genel Ticaret Sistemi’nde (GTS), Gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dış ticaret verisinde yer almaktadır. Özel Ticaret Sistemi’nde (ÖTS) ise gümrük sınırı esas alınmaktadır. Bu tanıma göre serbest bölgeler ve gümrük antrepoları gümrük sınırı dışında yer almaktadır.

Dünya örneklerine bakıldığında; GTS kullanımının ÖTS’ye nazaran daha yaygın olduğu görülmektedir. Türkiye’nin de dâhil olduğu 74 ülke ÖTS ile dış ticaret verilerini açıklamaktadır. AB ülkeleri genellikle ÖTS’yi tercih ederken, İngiltere başta olmak üzere bazı AB ülkeleri ile beraber, ABD, ÇHC, Kanada, Japonya, Rusya, G. Kore ve Hindistan gibi toplam 117 ülke ise GTS’yi kullanmaktadır. Fransa ve İtalya ise ÖTS’yi benimsemektedir. Ülkelerin çoğu tek bir sisteme göre veri yayımlamakla birlikte, her 2 sisteme göre de veri üretilebilmektedir. Ülkemiz Merkez Bankası da Ödemeler Dengesi hesaplarında GTS’yi kullanmaktadır.

2019 yılı itibariyle, dış ticaret istatistikleri hem Genel Ticaret Sistemine göre, hem de Özel Ticaret Sistemine göre analiz edilerek açıklanmaktadır.

2020 yılı Aralık ayına ilişkin dış ticaret verileri Bakanlığımız idari kayıtlarından, diğer dönemlere ilişkin veriler ise Bakanlığımız ve TÜİK ile ortaklaşa hazırlanarak TÜİK tarafından kamuoyu ile paylaşılan resmi dış ticaret verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.

Diğer taraftan, GTS ve ÖTS kapsamındaki Resmi Dış Ticaret İstatistikleri, her ayın son iş günü TÜİK’ in resmi internet sayfasından kamuoyuna duyurulmaktadır.

I. DIŞ TİCARET VERİLERİ

I.I.A. GTS Kapsamında Genel İhracat ve İthalat

Aralık ayında ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre %15,97 oranında, ithalat ise %11,75 oranında artmıştır.

2020 yılı Aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre;

- İhracat, %15,97 artarak 17 milyar 844 milyon dolar,
- İthalat, %11,75 artarak 22 milyar 411 milyon dolar,
- Dış ticaret hacmi, %13,58 artarak 40 milyar 255 milyon dolar seviyesine yükselirken,
- İhracatın ithalatı karşılama oranı %79,6,
- Altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı ise %86,8 seviyesine yükselmiştir.

Mart ayından itibaren tüm dünyayı hem sosyal hem de ekonomik anlamda çok büyük oranda olumsuz etkileyen Covid-19 salgını nedeniyle **dünya ekonomilerinde yaşanan daralmanın olumsuz etkilerine rağmen** ihracatımız 3'üncü çeyrek itibarıyla toparlanma sürecine başlamış olup, Nisan ayında 8 milyar 971 milyon dolar olan ihracatımız, Mayıs ayında 9 milyar 956 milyon dolar, Haziran ayında 13 milyar 462 milyon dolar, Temmuz ayında 15 milyar 11 milyon dolar, Ağustos ayında 12 milyar 463 milyon dolar, Eylül ayında 16 milyar 13 milyon dolar, Ekim ayında 17 milyar 333 milyon dolar, Kasım ayında 16 milyar 88 milyon dolar, **Aralık ayında ise 17 milyar 844 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Aralık ayı ihracatımız, tüm zamanların en yüksek aylık ihracat değerine ulaşmıştır.**

Ayrıca, Pandeminin etkisiyle yılın ikinci çeyreğinde 32,4 milyar dolara gerileyen ihracatımız, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 33,8 oranında artarak hızlı bir toparlanma ile 43,3 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Yılın son çeyreğinde ise artık büyüme fazına geçilmiş ve çeyreklik ihracat ilk defa 50 milyar dolar seviyesinin üzerinde gerçekleşmiştir. Böylece, toplam 51,2 milyar dolarlık ihracat değeriyle tüm zamanların en yüksek çeyreklik ihracat rakamına ulaşılmıştır.

Diğer taraftan, **işlenmemiş veya yarı işlenmiş altın dış ticareti hariç olarak bakıldığında Aralık ayında ihracatın ithalatı karşılama oranının %86,8 seviyesine çıktığı görülmektedir. Ocak-Aralık dönemine bakıldığında ise bu oran %85,8 düzeyinde gerçekleşmiştir.**

2020 yılı itibarıyla ihracatımız 169,5 milyar dolar olarak gerçekleşerek, program hedefi olan 165,9 milyar dolar ihracat rakamını aşmıştır.

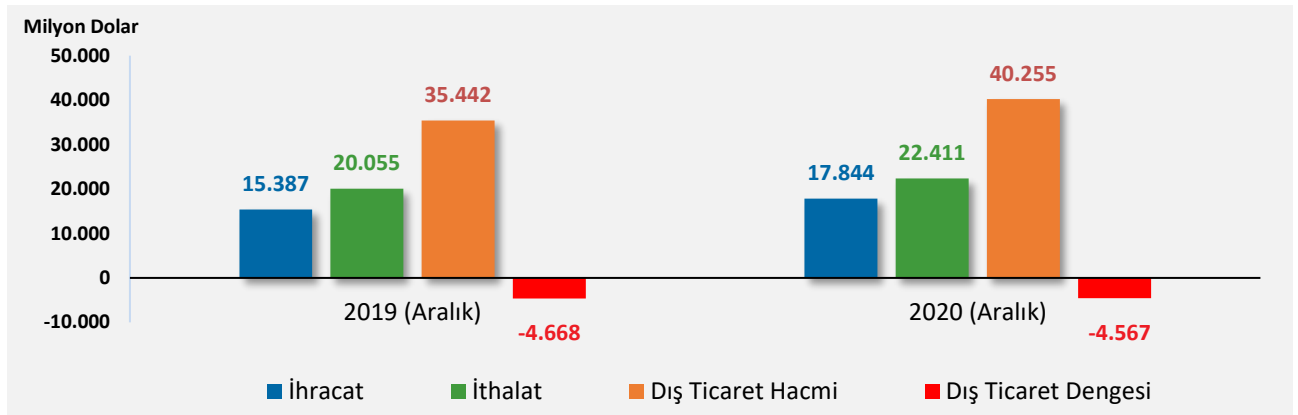

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 1: GTS'ye Göre Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar)

Dış Ticaret	Aralık			Ocak-Aralık		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
İhracat	15.387	17.844	15,97	180.833	169.514	-6,26
İthalat	20.055	22.411	11,75	210.345	219.425	4,32
Dış Ticaret Hacmi	35.442	40.255	13,58	391.178	388.939	-0,57
Dış Ticaret Dengesi	-4.668	-4.567	-2,17	-29.512	-49.911	69,12
İhr./ İth. Karşılama Oranı (%)	76,7	79,6		86,0	77,3	

Grafik 1: GTS'ye Göre Aylara Göre Dış Ticaret Verileri

GTS kapsamında son 12 aylık dönemde,

- İhracat bir önceki döneme göre %6,26 oranında azalarak 169 milyar 514 milyon dolar, ithalat ise %4,32 oranında artarak 219 milyar 425 milyon dolar olmuştur.
- Altın hariç ithalat %2,4 düşüşle 194 milyar 242 milyon dolar olmuştur.
- Dış ticaret hacmi bir önceki döneme göre %0,57 oranında azalarak 388 milyar 939 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise % 77,3 olmuştur.
- İhracatın ithalatı karşılama oranı %77,3, altın hariç karşılama oranı ise %85,8 olarak gerçekleşmiştir.

I.I.B. GTS Kapsamında Geniş Ekonomik Grupların (GEG) Sınıflamasına Göre İhracat ve İthalat

En fazla ihracat "Ham madde (Ara mallar)" grubundan yapılmıştır.

2020 yılı Aralık ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ihracat incelendiğinde; en çok ihracat "Ham madde (Ara mallar)" (8 milyar 247 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla "Tüketim malları" (7 milyar 160 milyon dolar) ve "Yatırım (Sermaye) malları" (2 milyar 329 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

2020 yılında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ihracat incelendiğinde; en çok ihracat "Ham madde (Ara mallar)" (80 milyar 290 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla "Tüketim malları" (68 milyar 229 milyon dolar) ve "Yatırım (Sermaye) malları" (19 milyar 781 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI
2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 2: GEG Sınıflamasına Göre İhracat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Sektör adı (İhracat)	Aralık			Ocak-Aralık		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	1.854	2.329	25,60	21.607	19.781	-8,45
2	Ham madde (Ara mallar)	6.999	8.247	17,82	85.380	80.290	-5,96
3	Tüketim malları	6.434	7.160	11,27	72.742	68.229	-6,20
	Diğer	99	108	9,40	1.104	1.214	10,03
	Toplam	15.387	17.844	15,97	180.833	169.514	-6,26

En fazla ithalat “Ham madde (Ara mallar)” grubundan yapılmıştır.

2020 yılı Aralık ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ithalat incelendiğinde; en çok ithalat “Ham madde (Ara mallar)” (16 milyar 249 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Yatırım (Sermaye) malları” (3 milyar 422 milyon dolar) ve “Tüketim malları” (2 milyar 710 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

2020 yılında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ithalat incelendiğinde; en çok ithalat “Ham madde (Ara mallar)” (162 milyar 951 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Yatırım (Sermaye) malları” (31 milyar 812 milyon dolar) ve “Tüketim malları” (24 milyar 96 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

Tablo 3: GEG Sınıflamasına Göre İthalat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Sektör adı (İthalat)	Aralık			Ocak-Aralık		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	2.731	3.422	25,30	26.068	31.812	22,03
2	Ham madde (Ara mallar)	15.074	16.249	7,79	162.530	162.951	0,26
3	Tüketim malları	2.219	2.710	22,11	21.196	24.096	13,68
	Diğer	30	30	-1,07	551	567	2,80
	Toplam	20.055	22.411	11,75	210.345	219.425	4,32

I.I.C. GTS Kapsamında Fasillara Göre İhracat ve İthalat

GTS’ye göre en fazla ihracat yapılan fasıl “Motorlu kara taşıtları” olmuştur.

2020 yılı Aralık ayında en çok ihraç edilen “Motorlu kara taşıtları” faslını (2 milyar 508 milyon dolar), “Kazanlar, makinalar” (1 milyar 833 milyon dolar) ve “Demir ve çelik” (1 milyar 19 milyon dolar) ihracatı takip etmiştir.

2020 yılında en çok ihraç edilen “Motorlu kara taşıtları” faslını (22 milyar 80 milyon dolar), “Kazanlar, makinalar” (16 milyar 786 milyon dolar) ve “Elektrikli makine ve cihazlar” (9 milyar 296 milyon dolar) ihracatı takip etmiştir. Fasillar düzeyinde en büyük 5 ihracat kalemi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI
2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 4: Fasil Verilerine Göre İhracat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Fasil Açıklaması (İhracat)	Aralık		Ocak-Aralık	
		2019	2020	2019	2020
1	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları	2.261	2.508	26.901	22.080
2	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler	1.541	1.833	17.762	16.786
3	Demir ve çelik	745	1.019	10.019	8.826
4	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme	901	1.010	9.748	9.296
5	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	697	855	9.200	8.364
	Diğer	9.241	10.619	107.203	104.162
	Toplam	15.387	17.844	180.833	169.514

GTS'ye göre en fazla ithalat yapılan fasıl "Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler" olmuştur.

2020 yılı Aralık ayında en çok ithal edilen "Kazanlar, makineler" faslını (2 milyar 897 milyon dolar), "Mineral yakıtlar, mineral yağlar" (2 milyar 786 milyon dolar) ve "Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar" (2 milyar 201 milyon dolar) ithalatı takip etmiştir.

2020 yılında en çok ithal edilen "Mineral yakıtlar, mineral yağlar" faslını (28 milyar 957 milyon dolar), "Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar" (26 milyar 590 milyon dolar) ve "Kazanlar, makineler" (25 milyar 250 milyon dolar) ithalatı takip etmiştir. Fasıllar düzeyinde en büyük 5 ithalat kalemi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 5: Fasil Verilerine Göre İthalat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Fasil Açıklaması (İthalat)	Aralık		Ocak-Aralık	
		2019	2020	2019	2020
1	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler	2.283	2.897	22.160	25.250
2	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler	3.800	2.786	41.731	28.957
3	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller	1.631	2.201	13.367	26.590
4	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları	1.179	1.995	10.008	15.282
5	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme	1.487	1.765	15.444	17.118
	Diğer	9.675	10.768	107.636	106.229
	Toplam	20.055	22.411	210.345	219.425

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

I.I.D. GTS Kapsamında Ülkelere Göre İhracat ve İthalat

GTS'ye göre en fazla ihracat yapılan ülkeler sırasıyla Almanya, İngiltere ve ABD olmuştur.

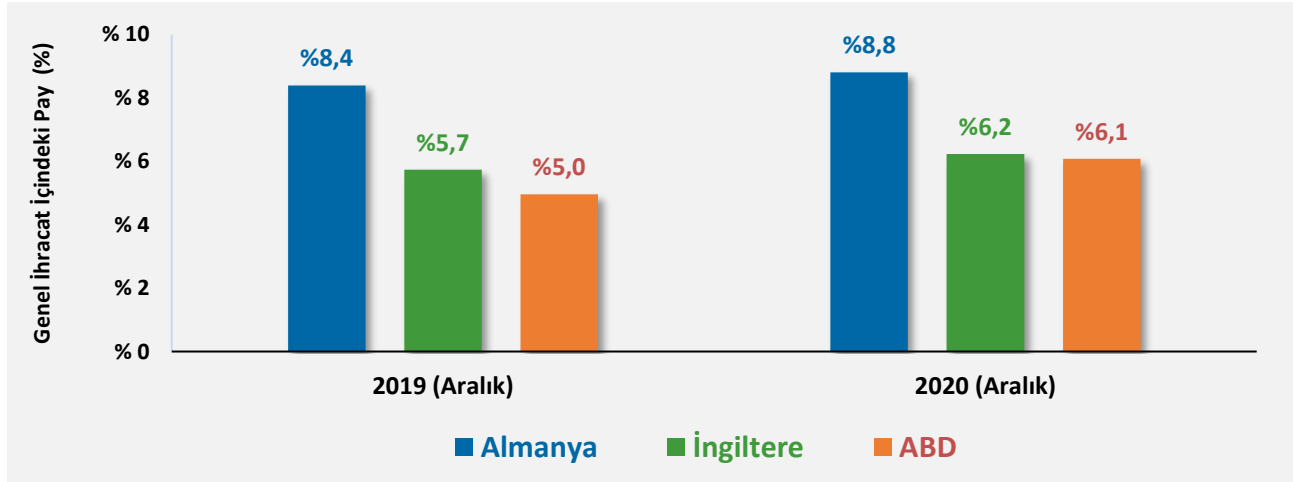
2020 yılı Aralık ayında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya (1 milyar 572 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla İngiltere (1 milyar 111 milyon dolar) ve ABD (1 milyar 84 milyon dolar) izlemektedir.

2020 yılında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya (15 milyar 977 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla İngiltere (11 milyar 242 milyon dolar) ve ABD (10 milyar 186 milyon dolar) izlemektedir.

Tablo 6: Ülkelere Göre İhracat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Ülke Adı (İhracat)	Aralık			Ocak-Aralık		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Almanya	1.291	1.572	21,71	16.617	15.977	-3,85
2	İngiltere	883	1.111	25,84	11.279	11.242	-0,33
3	ABD	763	1.084	42,08	8.971	10.186	13,55
4	Irak	968	976	0,76	10.223	9.136	-10,63
5	İtalya	749	849	13,38	9.753	8.078	-17,18
	Diğer	10.732	12.251	14,16	123.990	114.895	-7,33
	Toplam	15.387	17.844	15,97	180.833	169.514	-6,26

Grafik 2: İhracatta İlk 3 Ülkenin Genel İçindeki Payları (GTS)

GTS'ye göre en fazla ithalat yapılan ülkeler sırasıyla Çin, Almanya ve Rusya Federasyonu olmuştur.

2020 yılı Aralık ayında en fazla ithalat yapılan ülke Çin (2 milyar 482 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla Almanya (2 milyar 394 milyon dolar) ve Rusya Federasyonu (2 milyar 20 milyon dolar) izlemektedir.

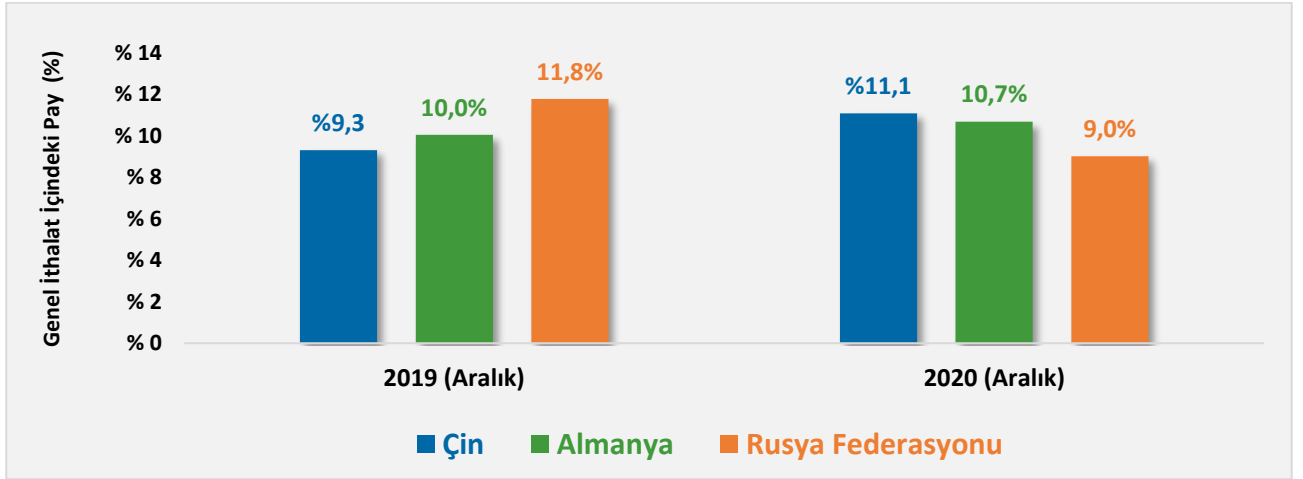
T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

2020 yılında en fazla ithalat yapılan ülke Çin (23 milyar 20 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla Almanya (21 milyar 716 milyon dolar) ve Rusya Federasyonu (17 milyar 883 milyon dolar) izlemektedir.

Tablo 7: Ülkelere Göre İthalat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Ülke Adı (İthalat)	Aralık			Ocak-Aralık		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Çin	1.867	2.482	32,94	19.128	23.020	20,34
2	Almanya	2.014	2.394	18,89	19.280	21.716	12,63
3	Rusya Federasyonu	2.360	2.020	-14,44	23.115	17.883	-22,63
4	İtalya	924	1.063	15,05	9.350	9.190	-1,71
5	ABD	972	848	-12,79	11.847	11.518	-2,78
	Diğer	11.917	13.604	14,15	127.624	136.098	6,64
	Toplam	20.055	22.411	11,75	210.345	219.425	4,32

Grafik 3: İthalatta İlk 3 Ülkenin Genel İçindeki Payları (GTS)

I.I.E. GTS Kapsamında Taşıma Şekillerine Göre İhracat ve İthalat

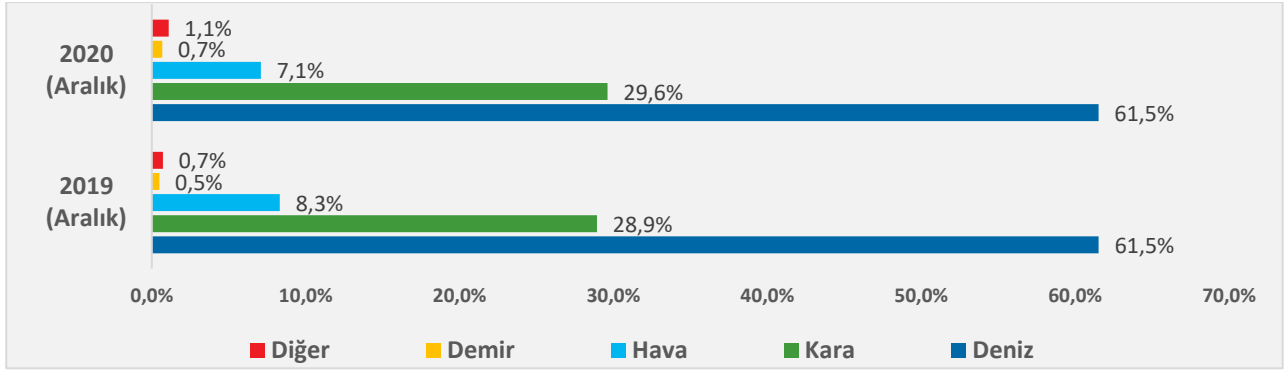
GTS'ye göre 2020 yılı Aralık ayında dış ticarete en çok kullanılan taşıma şekli Deniz Yolu taşımacılığı olmuştur.

2020 yılı Aralık ayında gerçekleştirilen ihracatın taşıma şekillerine bakıldığında en çok ihracat "Deniz Yolu" (10 milyar 979 milyon dolar) ile yapılırken, bu taşıma şeklini sırasıyla "Kara Yolu" (5 milyar 285 milyon dolar) ve "Hava Yolu" ulaşımı (1 milyar 264 milyon dolar) izlemektedir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

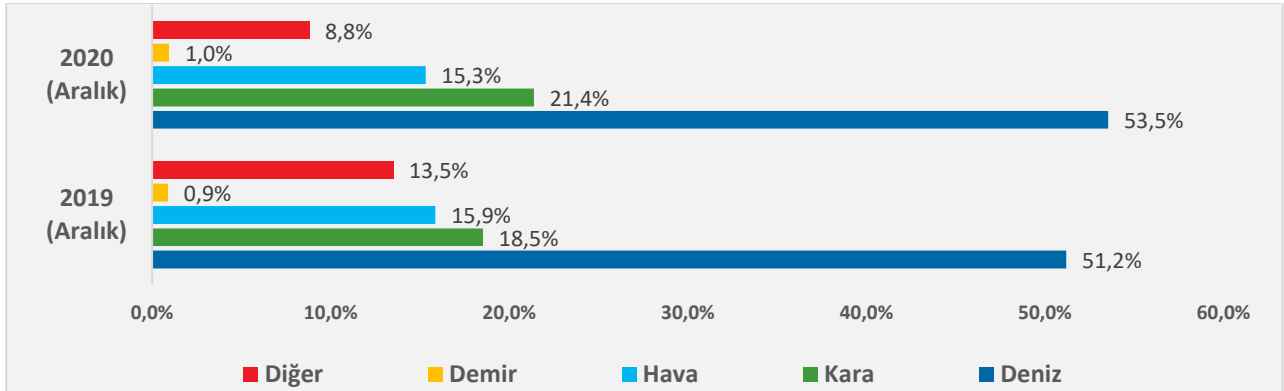
Grafik 4: Taşıma Şekillerine Göre İhracat (%) (GTS)

Not: Diğer taşıma şekli, kendinden hareketli araçlar, boru hattı ve postayla göndermeyi de içermektedir.

GTS'ye göre 2020 yılı Aralık ayında gerçekleştirilen ithalatın taşıma şekillerine bakıldığında ise, en çok ithalat "Deniz Yolu" (12 milyar dolar) ile yapılırken, bu taşıma şeklini sırasıyla "Kara Yolu" ulaşımı (4 milyar 791 milyon dolar) ve "Hava Yolu" (3 milyar 434 milyon dolar) izlemektedir.

Grafik 5: Taşıma Şekillerine Göre İthalat (%) (GTS)

Not: Diğer taşıma şekli, kendinden hareketli araçlar, boru hattı ve postayla göndermeyi de içermektedir.

I.I.F. GTS Kapsamında Ödeme Şekillerine Göre İhracat ve İthalat

2020 yılı Aralık ayında ihracatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ihracat "Mal Mukabili Ödeme" (11 milyar 170 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (2 milyar 509 milyon dolar) ve "Vesaik Mukabili Ödeme" (2 milyar 56 milyon dolar) takip etmiştir.

2020 yılında ihracatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ihracat "Mal Mukabili Ödeme" (112 milyar 290 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (24 milyar 173 milyon dolar) ve "Vesaik Mukabili Ödeme" (18 milyar 581 milyon dolar) takip etmiştir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI
2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 8: Ödeme Şekillerine Göre İhracat (Milyon Dolar) (GTS)

Ödeme Şekli (İhracat)	Aralık			Ocak-Aralık		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
Mal Mukabili Ödeme	9.827	11.170	13,67	119.598	112.290	-6,11
Peşin Ödeme	2.220	2.509	13,02	22.975	24.173	5,22
Vesaik Mukabili Ödeme	1.874	2.056	9,73	21.279	18.581	-12,68
Vadeli Akreditif	206	206	-0,01	2.421	2.370	-2,12
Bedelsiz	163	174	6,73	1.899	1.548	-18,50
Akreditif	908	1.007	11,01	11.064	8.514	-23,05
Diğer*	190	721	279,44	1.596	2.039	27,73
TOPLAM	15.387	17.844	15,97	180.833	169.514	-6,26

*"Diğer": Bağlı Muamele, Kabul Kredili Akreditif, Kabul Kredili Vesaik Mukabili, Kabul Kredili Mal Mukabili, Peşin Akreditif, Özel takas ve Özel Hesap ödeme şekillerini içermektedir.

2020 yılı Aralık ayında ithalatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ithalat "Mal Mukabili Ödeme" (11 milyar 397 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (6 milyar 346 milyon dolar) ve "Bedelsiz" (1 milyar 804 milyon dolar) takip etmiştir.

2020 yılında ithalatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ithalat "Mal Mukabili Ödeme" (128 milyar 934 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (53 milyar 347 milyon dolar) ve "Bedelsiz" (13 milyar 159 milyon dolar) takip etmiştir.

Tablo 9: Ödeme Şekillerine Göre İthalat (Milyon Dolar) (GTS)

Ödeme Şekli (İthalat)	Aralık			Ocak-Aralık		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
Mal Mukabili Ödeme	12.430	11.397	-8,31	130.132	128.934	-0,92
Peşin Ödeme	4.339	6.346	46,28	42.989	53.347	24,09
Vesaik Mukabili Ödeme	527	595	12,91	6.120	5.921	-3,24
Vadeli Akreditif	1.030	900	-12,60	12.847	9.984	-22,29
Bedelsiz	996	1.804	81,06	11.027	13.159	19,33
Akreditif	447	433	-3,17	4.565	4.792	4,99
Diğer*	286	936	227,03	2.664	3.287	23,38
TOPLAM	20.055	22.411	11,75	210.345	219.425	4,32

*"Diğer": Bağlı Muamele, Kabul Kredili Akreditif, Kabul Kredili Vesaik Mukabili, Kabul Kredili Mal Mukabili, Peşin Akreditif, Özel takas ve Özel Hesap ödeme şekillerini içermektedir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

I.II.A. ÖTS Kapsamında Genel İhracat ve İthalat

Aralık ayında ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre % 15,46 oranında, ithalat ise % 10,70 oranında artmıştır.

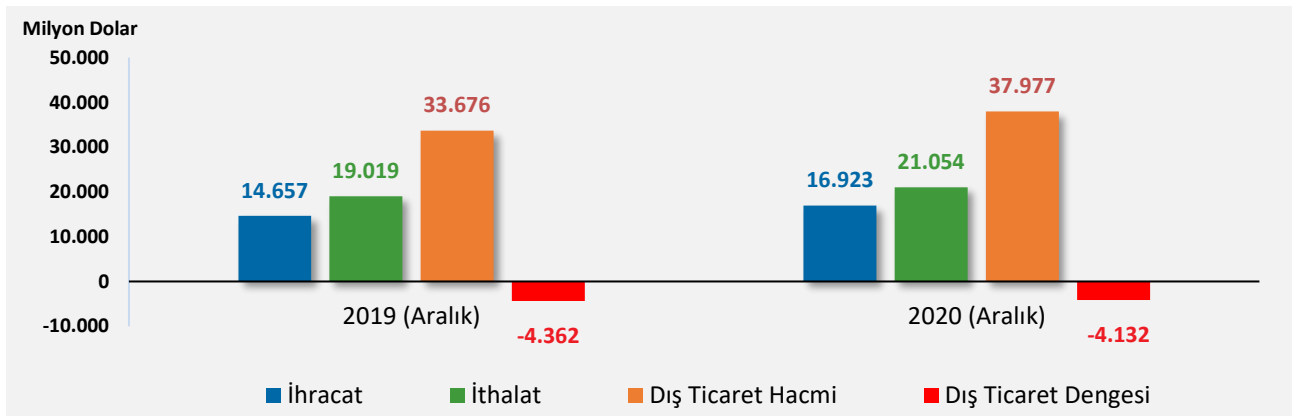
2020 yılı Aralık ayında geçen yılın aynı ayına göre;

- İhracat, % 15,46 artarak 16 milyar 923 milyon dolar,
- İthalat, % 10,70 artarak 21 milyar 54 milyon dolar,
- Dış ticaret hacmi, % 12,77 artarak 37 milyar 977 milyon dolar seviyesine yükselirken,
- İhracatın ithalatı karşılama oranı % 80,4 olmuştur.

Tablo 10: ÖTS'ye Göre Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar)

Dış Ticaret	Aralık			Ocak-Aralık		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
İhracat	14.657	16.923	15,46	171.465	160.547	-6,37
İthalat	19.019	21.054	10,70	202.704	209.435	3,32
Dış Ticaret Hacmi	33.676	37.977	12,77	374.169	369.982	-1,12
Dış Ticaret Dengesi	-4.362	-4.132	-5,28	-31.239	-48.887	56,49
İhr./ İth. Karşılama Oranı (%)	77,1	80,4		84,6	76,7	

Grafik 6: Aylara Göre Dış Ticaret Verileri

ÖTS kapsamında son 12 aylık dönemde,

- İhracat bir önceki döneme göre % 6,37 oranında azalarak 160 milyar 547 milyon dolar, ithalat ise % 3,32 oranında artarak 209 milyar 435 milyon dolar olmuştur.
- Dış ticaret hacmi bir önceki döneme göre % 1,12 oranında azalarak 369 milyar 982 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise % 76,7 olmuştur.

I.II.B. ÖTS Kapsamında Geniş Ekonomik Grupların (GEG) Sınıflamasına Göre İhracat ve İthalat

En fazla ihracat “Ham madde (Ara mallar)” grubundan yapılmıştır.

2020 yılı Aralık ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ihracat incelendiğinde; en çok ihracat “Ham madde (Ara mallar)” (7 milyar 717 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Tüketim malları” (6 milyar 882 milyon dolar) ve “Yatırım (Sermaye) malları” (2 milyar 216 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

2020 yılında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ihracat incelendiğinde; en çok ihracat “Ham madde (Ara mallar)” (75 milyar 195 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Tüketim malları” (65 milyar 546 milyon dolar) ve “Yatırım (Sermaye) malları” (18 milyar 696 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

Tablo 11: GEG Sınıflamasına Göre İhracat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Sektör adı (İhracat)	Aralık			Ocak-Aralık		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	1.772	2.216	25,03	20.431	18.696	-8,49
2	Ham madde (Ara mallar)	6.540	7.717	17,99	80.146	75.195	-6,18
3	Tüketim malları	6.187	6.882	11,24	69.744	65.546	-6,02
	Diğer	157	108	-31,48	1.144	1.110	-2,98
	Toplam	14.657	16.923	15,46	171.465	160.547	-6,37

En fazla ithalat “Ham madde (Ara mallar)” grubundan yapılmıştır.

2020 yılı Aralık ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ithalat incelendiğinde; en çok ithalat “Ham madde (Ara mallar)” (15 milyar 250 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Yatırım (Sermaye) malları” (3 milyar 303 milyon dolar) ve “Tüketim malları” (2 milyar 468 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

2020 yılında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ithalat incelendiğinde; en çok ithalat “Ham madde (Ara mallar)” (156 milyar 131 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Yatırım (Sermaye) malları” (30 milyar 914 milyon dolar) ve “Tüketim malları” (21 milyar 785 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

Tablo 12: GEG Sınıflamasına Göre İthalat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Sektör adı (İthalat)	Aralık			Ocak-Aralık		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	2.709	3.303	21,93	25.767	30.914	19,98
2	Ham madde (Ara mallar)	14.345	15.250	6,31	157.896	156.131	-1,12
3	Tüketim malları	1.936	2.468	27,47	18.492	21.785	17,81
	Diğer	30	34	14,74	550	604	9,80
	Toplam	19.019	21.054	10,70	202.704	209.435	3,32

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

I.II.C. ÖTS Kapsamında Fasıllara Göre İhracat ve İthalat

ÖTS'ye göre en fazla ihracat yapılan fasıl "Motorlu kara taşıtları" olmuştur.

2020 yılı Aralık ayında en çok ihraç edilen "Motorlu kara taşıtları" faslını (2 milyar 441 milyon dolar), "Kazanlar, makinalar" (1 milyar 727 milyon dolar) ve "Demir ve çelik" (1 milyar 26 milyon dolar) ihracatı takip etmiştir. 2020 yılında en çok ihraç edilen "Motorlu kara taşıtları" faslını (21 milyar 422 milyon dolar), "Kazanlar, makinalar" (15 milyar 674 milyon dolar) ve "Demir ve çelik" (8 milyar 892 milyon dolar) ihracatı takip etmiştir. Fasıllar düzeyinde en büyük 5 ihracat kalemi aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 13: Fasil Verilerine Göre İhracat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Fasil Açıklaması (İhracat)	Aralık		Ocak-Aralık	
		2019	2020	2019	2020
1	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları	2.273	2.441	26.174	21.422
2	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1.429	1.727	16.449	15.674
3	Demir ve çelik	745	1.026	9.926	8.892
4	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme	820	912	8.724	8.299
5	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	688	843	9.078	8.254
	Diğer	8.703	9.974	101.114	98.006
	Toplam	14.657	16.923	171.465	160.547

ÖTS'ye göre en fazla ithalat yapılan fasıl "Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler" olmuştur.

2020 yılı Aralık ayında en çok ithal edilen "Kazanlar, makinalar" faslını (2 milyar 748 milyon dolar), "Mineral yakıtlar" (2 milyar 567 milyon dolar) ve "Motorlu kara taşıtları" (2 milyar 4 milyon dolar) ithalatı takip etmiştir. 2020 yılında en çok ithal edilen "Mineral yakıtlar" faslını (27 milyar 520 milyon dolar), "Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar" (25 milyar 26 milyon dolar) ve "Kazanlar, makinalar" (24 milyar 155 milyon dolar) ithalatı takip etmiştir. Fasıllar düzeyinde en büyük 5 ithalat kalemi aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 14: Fasil Verilerine Göre İthalat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Fasil Açıklaması (İthalat)	Aralık		Ocak-Aralık	
		2019	2020	2019	2020
1	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	2.204	2.748	21.527	24.155
2	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	3.634	2.567	41.182	27.520
3	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları	1.174	2.004	9.639	14.894
4	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller	1.615	2.001	13.312	25.026
5	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme	1.412	1.682	14.987	16.470
	Diğer	8.980	10.051	102.058	101.370
	Toplam	19.019	21.054	202.704	209.435

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

I.II.D. ÖTS Kapsamında Ülkelere Göre İhracat ve İthalat

ÖTS'ye göre en fazla ihracat yapılan ülkeler sırasıyla Almanya, İngiltere ve ABD olmuştur.

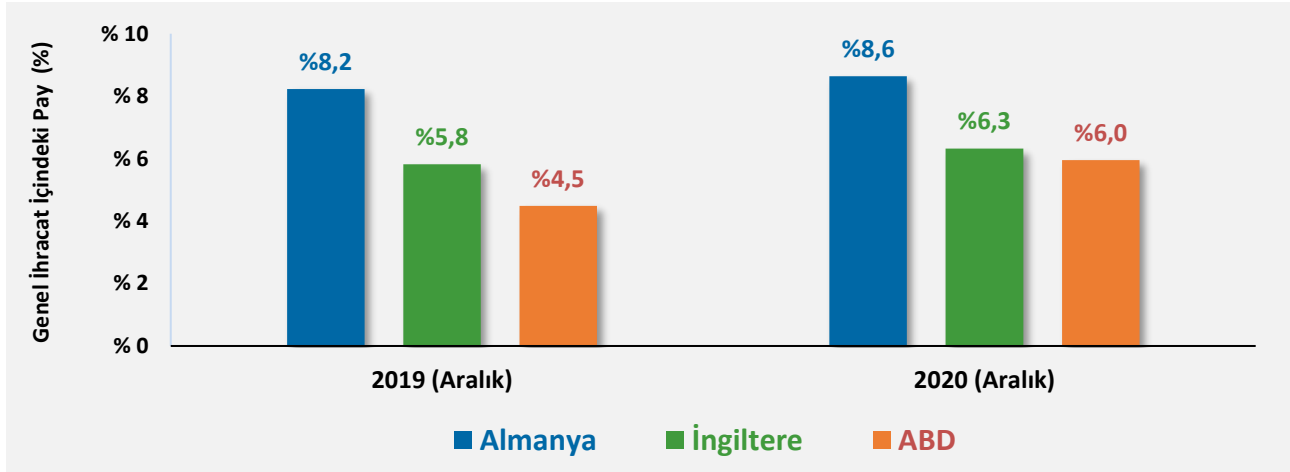
2020 yılı Aralık ayında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya (1 milyar 461 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla İngiltere (1 milyar 70 milyon dolar) ve ABD (1 milyar 7 milyon dolar) izlemektedir.

2020 yılında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya (14 milyar 850 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla İngiltere (10 milyar 894 milyon dolar) ve ABD (9 milyar 241 milyon dolar) izlemektedir.

Tablo 15: Ülkelere Göre İhracat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Ülke Adı (İhracat)	Aralık			Ocak-Aralık		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Almanya	1.206	1.461	21,11	15.426	14.850	-3,73
2	İngiltere	854	1.070	25,38	10.866	10.894	0,26
3	ABD	658	1.007	53,11	8.057	9.241	14,70
4	Irak	872	882	1,20	8.998	8.072	-10,29
5	İtalya	716	805	12,44	9.299	7.631	-17,94
	Diğer	10.351	11.697	13,00	118.820	109.859	-7,54
	Toplam	14.657	16.923	15,46	171.465	160.547	-6,37

Grafik 7: İhracatta İlk 3 Ülkenin Genel İçindeki Payları (ÖTS)

ÖTS'ye göre en fazla ithalat yapılan ülkeler sırasıyla Çin, Almanya ve Rusya Federasyonu olmuştur.

2020 yılı Aralık ayında en fazla ithalat yapılan ülke Çin (2 milyar 356 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla Almanya (2 milyar 243 milyon dolar) ve Rusya Federasyonu (1 milyar 854 milyon dolar) izlemektedir.

2020 yılında en fazla ithalat yapılan ülke Çin (22 milyar 20 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla Almanya (20 milyar 624 milyon dolar) ve Rusya Federasyonu (17 milyar 108 milyon dolar) izlemektedir.

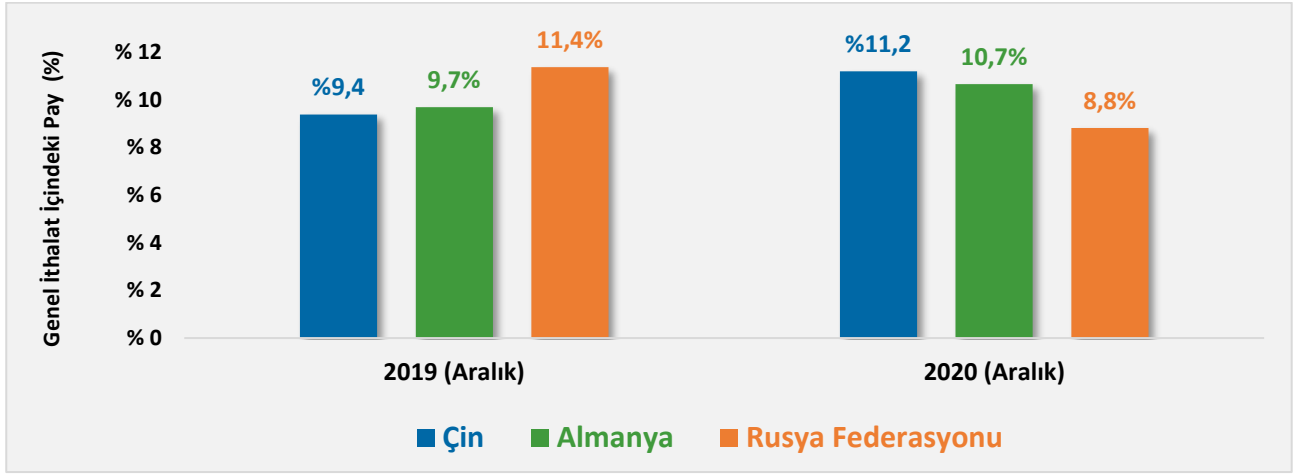

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 16: Ülkelere Göre İthalat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Ülke Adı (İthalat)	Aralık			Ocak-Aralık		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Çin	1.784	2.356	32,09	18.497	22.020	19,05
2	Almanya	1.843	2.243	21,69	17.978	20.624	14,72
3	Rusya Federasyonu	2.163	1.854	-14,26	22.453	17.108	-23,80
4	İtalya	845	928	9,79	8.612	8.361	-2,91
5	Irak	311	817	163,19	2.518	8.104	221,88
	Diğer	12.073	12.856	6,48	132.648	133.217	0,43
	Toplam	19.019	21.054	10,70	202.704	209.435	3,32

Grafik 8: İthalatta İlk 3 Ülkenin Genel İçindeki Payları (ÖTS)

I.II.E. ÖTS Kapsamında Taşıma Şekillerine Göre İhracat ve İthalat

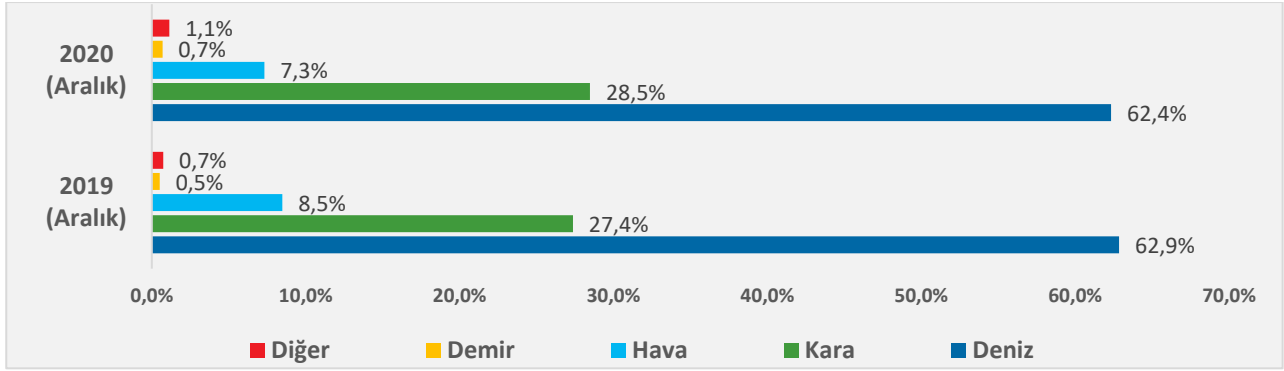
ÖTS'ye göre 2020 yılı Aralık ayında dış ticarete en çok kullanılan taşıma şekli Deniz Yolu taşımacılığı olmuştur.

2020 yılı Aralık ayında gerçekleştirilen ihracatın taşıma şekillerine bakıldığında en çok ihracat "Deniz Yolu" (10 milyar 552 milyon dolar) ile yapılırken, bu taşıma şeklini sırasıyla "Kara Yolu" (4 milyar 820 milyon dolar) ve "Hava Yolu" ulaşımı (1 milyar 239 milyon dolar) izlemektedir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

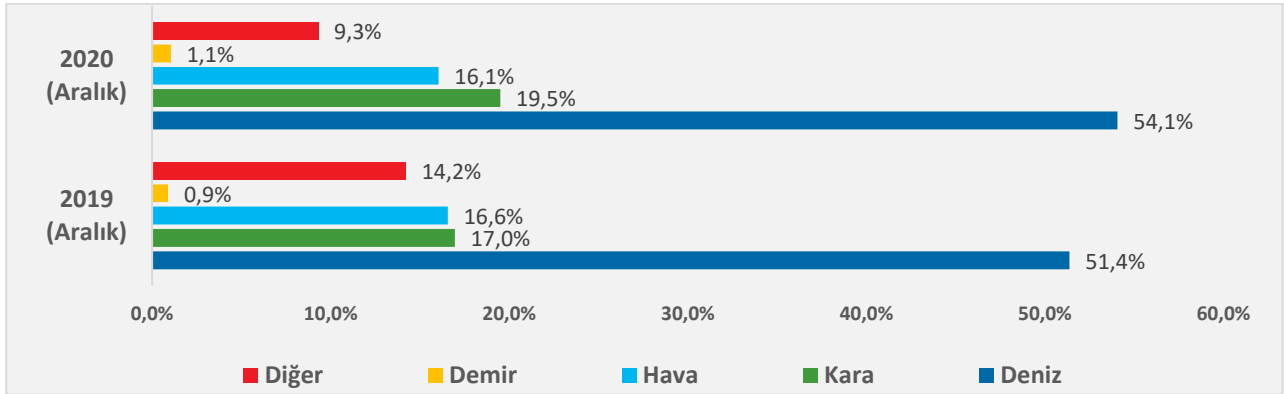
Grafik 9: Taşıma Şekillerine Göre İhracat (%) (ÖTS)

Not: Diğer taşıma şekli, kendinden hareketli araçlar, boru hattı ve postayla göndermeyi de içermektedir.

ÖTS'ye göre 2020 yılı Aralık ayında gerçekleştirilen ithalatın taşıma şekillerine bakıldığında ise, en çok ithalat "Deniz Yolu" (11 milyar 386 milyon dolar) ile yapılırken, bu taşıma şeklini sırasıyla "Kara Yolu" ulaşımı (4 milyar 107 milyon dolar) ve "Hava Yolu" (3 milyar 379 milyon dolar) izlemektedir.

Grafik 10: Taşıma Şekillerine Göre İthalat (%) (ÖTS)

Not: Diğer taşıma şekli, kendinden hareketli araçlar, boru hattı ve postayla göndermeyi de içermektedir.

I.II.F. ÖTS Kapsamında Ödeme Şekillerine Göre İhracat ve İthalat

2020 yılı Aralık ayında ihracatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ihracat "Mal Mukabili Ödeme" (10 milyar 970 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (2 milyar 498 milyon dolar) ve "Vesaik Mukabili Ödeme" (2 milyar 47 milyon dolar) takip etmiştir.

2020 yılında ihracatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ihracat "Mal Mukabili Ödeme" (106 milyar 176 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (23 milyar 610 milyon dolar) ve "Vesaik Mukabili Ödeme" (18 milyar 272 milyon dolar) takip etmiştir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI
2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 17: Ödeme Şekillerine Göre İhracat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Ödeme Şekli (İhracat)	Aralık			Ocak-Aralık		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
Mal Mukabili Ödeme	9.399	10.970	16,72	113.147	106.176	-6,16
Peşin Ödeme	2.151	2.498	16,14	22.194	23.610	6,38
Vesaik Mukabili Ödeme	1.825	2.047	12,17	20.894	18.272	-12,55
Vadeli Akreditif	203	208	2,20	2.374	2.335	-1,64
Bedelsiz	152	170	12,21	1.612	1.444	-10,41
Akreditif	905	1.008	11,38	11.018	8.483	-23,00
Diğer*	22	21	-3,72	227	227	0,30
TOPLAM	14.657	16.923	15,46	171.465	160.547	-6,37

*"Diğer": Bağlı Muamele, Kabul Kredili Akreditif, Kabul Kredili Vesaik Mukabili, Kabul Kredili Mal Mukabili, Peşin Akreditif, Özel takas ve Özel Hesap ödeme şekillerini içermektedir.

2020 yılı Aralık ayında ithalatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ithalat "Mal Mukabili Ödeme" (8 milyar 782 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (8 milyar 319 milyon dolar) ve "Bedelsiz" (1 milyar 675 milyon dolar) takip etmiştir.

2020 yılında ithalatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ithalat "Mal Mukabili Ödeme" (101 milyar 905 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (71 milyar 677 milyon dolar) ve "Bedelsiz" (11 milyar 934 milyon dolar) takip etmiştir.

Tablo 18: Ödeme Şekillerine Göre İthalat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Ödeme Şekli (İthalat)	Aralık			Ocak-Aralık		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
Mal Mukabili Ödeme	9.937	8.782	-11,62	106.743	101.905	-4,53
Peşin Ödeme	5.888	8.319	41,29	58.591	71.677	22,33
Vesaik Mukabili Ödeme	563	662	17,71	6.815	6.266	-8,06
Vadeli Akreditif	1.057	925	-12,48	13.223	10.365	-21,61
Bedelsiz	903	1.675	85,59	9.652	11.934	23,65
Akreditif	495	489	-1,36	5.491	5.312	-3,27
Diğer*	177	202	13,94	2.189	1.975	-9,76
TOPLAM	19.019	21.054	10,70	202.704	209.435	3,32

*"Diğer": Bağlı Muamele, Kabul Kredili Akreditif, Kabul Kredili Vesaik Mukabili, Kabul Kredili Mal Mukabili, Peşin Akreditif, Özel takas ve Özel Hesap ödeme şekillerini içermektedir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI
2020 YILI ARALIK AYI VERİ BÜLTENİ

I.II.G. ÖTS Kapsamında TL ile Beyan Edilen İhracat ve İthalat

Tablo 19: Aylık Bazda TL ile Yapılan Dış Ticaret

Yıl	Beyanname Türü	Kıymet (Milyon TL)	Ülke Sayısı	Firma Sayısı
2019 (Aralık)	İhracat	4.633	179	7.179
	İthalat	6.726	110	1.070
2020 (Aralık)	İhracat	5.592	177	7.391
	İthalat	11.714	109	1.099
Değişim (%)	İhracat	20,70	-1,12	2,95
	İthalat	74,16	-0,91	2,71

2020 yılı Aralık ayında Türk Lirası ile yapmış olduğumuz dış ticaretin toplamı 17 milyar 306 milyon TL olarak gerçekleşmiş olup, bunun 5 milyar 592 milyon TL'lik kısmı ihracat, 11 milyar 714 milyon TL'lik kısmı ithalat olmuştur.

2020 yılı Aralık ayında milli paramızla ihracat işlemlerini gerçekleştirdiğimiz ülke sayısı 177, aynı dönemde milli paramızla ihracat yapan firma sayısı 7.391 olmuştur. 2020 yılı Aralık ayında milli paramızla ithalat işlemlerini gerçekleştirdiğimiz ülke sayısı ise 109, aynı dönemde milli paramızla ithalat yapan firma sayısı 1.099 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 20: Yıllık Bazda TL ile Yapılan Dış Ticaret

Yıl	Beyanname Türü	Kıymet (Milyon TL)	Ülke Sayısı	Firma Sayısı
2018 (Ocak-Aralık)	İhracat	45.746	208	21.083
	İthalat	55.114	149	3.492
2019 (Ocak-Aralık)	İhracat	56.647	210	22.236
	İthalat	66.542	135	3.389
2020 (Ocak-Aralık)	İhracat	53.971	205	21.613
	İthalat	94.374	142	3.286
2020 2019 Yılları Değişim (%)	İhracat	-4,73	-2,38	-2,80
	İthalat	41,83	5,19	-3,04

2020 yılında Türk Lirası ile yapmış olduğumuz dış ticaretin toplamı 148 milyar 345 milyon TL olarak gerçekleşmiş olup, bunun 53 milyar 971 milyon TL'lik kısmı ihracat, 94 milyar 374 milyon TL'lik kısmı ithalat olmuştur.

2020 yılında milli paramızla ihracat işlemlerini gerçekleştirdiğimiz ülke sayısı 205, aynı dönemde milli paramızla ihracat yapan firma sayısı 21.613 olmuştur. Bu dönemde milli paramızla ithalat işlemlerini gerçekleştirdiğimiz ülke sayısı ise 142, aynı dönemde milli paramızla ithalat yapan firma sayısı 3.286 olarak gerçekleşmiştir.

II. GÜMRÜK VERGİLERİNE İLİŞKİN VERİLER

2020 yılı Aralık ayında 22,3 Milyar TL vergi Gümrük İdarelerince tahsil edildi.

Gümrük İdareleri tarafından 2020 yılı Kasım ayında 22 milyar 100 milyon TL, 2020 yılı Aralık ayında 22 milyar 275 milyon TL vergi tahsil edilmiştir. 2020 yılı Ocak-Kasım döneminde ülkemiz vergi gelirleri toplamı 754 milyar 593 milyon TL olup, Gümrük İdarelerince tahsil edilen vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı % 23,31 olarak gerçekleşmiştir. **2020 yılında ise Gümrük İdarelerince tahsil edilen vergiler toplamı ise 198 milyar 150 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.**

III. ŞİRKET VERİLERİ

Tablo 21: Türlerine Göre Aktif Firma Sayıları

Türü	Aktif Firma
Limited Şirket	911.347
Ticari İşletme	680.378
Şube	213.514
Anonim Şirket	151.598
Kooperatif	31.792
Kollektif Şirket	10.876
Komandit Şirket	1.932
Donatma İştiraki	0
Toplam	2.001.437

2020 yılı Kasım ayında toplam aktif firma sayısı 1.998.412 iken, Aralık ayında 3.025 adet artarak 2.001.437 olmuştur.

IV. HAL KAYIT SİSTEMİ VERİLERİ

Tablo 22: Hal Kayıt Sistemi Verileri

Dönem	Aralık		
	2019	2020	Değişim (%)
Hal Kayıt Sistemine Kayıtlı Kişi Sayısı	52.996	57.208	7,95
Bildirim Sayısı	16.446.706	16.613.377	1,01

2020 yılı Aralık ayında Hal Kayıt Sistemine kayıtlı kişi sayısı 57.208, bildirim sayısı ise 16.613.377 'dir. Bu dönemde, bir önceki yılın aynı ayına göre Hal Kayıt Sistemine kayıtlı kişi sayısında %7,95'lik artış, bildirim sayısında da % 1,01'lik bir artış olmuştur.

V. ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK VERİLERİ

Tablo 23: Esnaf ve Sanatkâr Sayıları

Esnaf ve Sanatkarlar	Sayı
Kadın	341.860
Erkek	1.657.145
Toplam	1.999.005
Esnaf ve Sanatkâr İşyeri Sayısı	2.157.419

2020 yılı Aralık ayında esnaf ve sanatkâr sayısı 1.999.005 iken, toplam işyeri sayısı ise 2.157.419 olmuştur.

Tablo 24: Kooperatif ve Ortak Sayıları*

Dönem	Aralık		
	2019	2020	Değişim (%)
Kooperatif Sayısı	12.263	12.845	4,75
Ortak Sayısı	1.574.192	1.581.211	0,45

* Kooperatif verileri, sadece Bakanlığımız ile ilgili olan kooperatiflerin verileridir. Türkiye'deki bütün kooperatiflere ait verileri kapsamamaktadır.

2020 yılı Aralık ayında Türkiye genelinde kooperatif sayısı, bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,75 artarak 12.845'e ulaşmıştır. Aynı dönemde kooperatiflerin ortak sayısı ise 1.581.211 olmuştur.

YASAL UYARI

Bültende yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup, sadece bilgi amaçlıdır. Bültende yer alan bilgiler, kaynak gösterilmek suretiyle yayımlanabilir; ancak bu bilgiler ticari amaçlarla kullanılamaz. Bültendeki bilgilerin telif ve diğer her türlü hakkı Ticaret Bakanlığı'na aittir.

Ticaret Bakanlığı, Bültende yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda hiçbir taahhüt ve sorumluluk kabul etmez. Bültendeki bilgilerin yanlış veya eksik kullanımı veya yorumlanması sonucunda Ticaret Bakanlığı'na hiçbir kusur veya sorumluluk yüklenemez. Tabloda yer alan rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Ticaret Bakanlığı, Bültende yer alan bütün bilgileri ve tasarımı önceden bildirimde bulunmaksızın değiştirebilir veya Bültenden kaldırabilir.